

PROIECTAREA CURRICULARĂ ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII RUTIERE

Maria GUMENI

Masterand la anul II, Programul de master: Management educațional
Conducător științific: dr. Svetlana CHIȚU, dr. în pedagogie, conf. univ.

*„Eu vreau să povestesc
Despre corpuri schimbate în diferite forme...
Cerul și tot ce e sub el, lumea cu creaturile ei,
Toate se schimbă și noi, partea a creației,
Trebuie să ne schimbăm, de asemenea.”*

Ovidiu, *Metamorfoze*

Proiectarea curriculară în învățământul preuniversitar este importantă pentru formarea și dezvoltarea profesională a absolvenților instituției de învățământ.

Codul Educației, intrat în vigoare la sfârșitul anului 2014, stabilește o nouă misiune și o nouă structură a învățământului profesional tehnic. Evident, aceste schimbări de esență au și un profund impact asupra procesului de dezvoltare curriculară, proces care a demarat odată cu adoptarea de către Ministerul Educației a Cadrului de referință al curriculumului pentru învățământul profesional tehnic. Fiind un document fundamental de politică educațională, Cadrul de referință stabilește structura și procedurile de elaborare și implementare ale curriculumului, proceduri care trebuie să se bazeze pe ultimele realizări ale științelor educației, necesitățile social-economice ale țării, pe cooperare și parteneriate cu diverși actori sociali și economici. [5]

Experiența de proiectare curriculară, acumulată până în prezent de instituțiile de învățământ profesional tehnic, denotă faptul că în multe cazuri procesul de instruire era ghidat mai mult de ofertă și mai puțin de cerere. În scopul corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii, este necesar de a statua în documentele curriculare acele competențe profesionale care sunt cerute în mod explicit de calificarea respectivă din Cadrul Național al Calificărilor. Totodată, este necesar de a stabili nivelul de complexitate a materiilor incluse în curriculum, care, în deplină măsură, va corespunde nivelului viitoareii calificări profesionale, preconizate pentru a fi acordată absolventului.

În 1899 August Horch a fondat o companie „Horch&Co” de producere a automobilelor. Însă 10 ani mai târziu a fost scutit din ea, datorită creditorilor și nerespectării cerințelor pieței. Fiind o persoană curajoasă, a organizat o altă companie, respectând deja

toate cerințele pieții muncii, cu aceeași denumire, numai că tradusă în limba latină: „Audi”, pe care o cunoaștem cu toții. Și încă 10 ani mai târziu, compania cu aspectul ei nou a cucerit piața, luând în considerația corespunderea cererei cu ofertă, asigurând calitatea pentru societatea civilă. Ceea ce este un foarte bun exemplu

pentru noi în legătura cu reformele învățământului ce au loc la moment în Republica Moldova.

Proiectarea de curriculum va stabili nivelul de complexitate a materiilor care, în deplină măsură, va corespunde nivelului viitoarei calificări profesionale, preconizate pentru a fi acordată absolventului, cu atât vor crește rezultatele așteptate ale învățării.

În științele educației, în aspect teoretic, termenul „curriculum” este folosit pentru desemnarea unei largi game de produse curriculare: planuri de învățământ, curricula pe discipline/module, manuale școlare, ghiduri și materiale metodice, materiale recomandate elevilor pentru *stimularea învățării* ș.a. Însăși termenul „curricula” provine din limba latină și este consemnat pentru prima dată în documentele

universităților din Olanda (1582) și Scoția (1633). Sensul al termenului curriculum era derivat din latinesc, care înseamnă car triumphal, zgomotos și devine utilizat la Roma, ca curse de cai și care de luptă în Circus Maximus. [4]

Curriculumul – în sens foarte larg, este definește scopurile și obiectivele unei acțiuni educative, căile, mijloace și activitățile utilizate pentru realizarea finalităților, metode și instrumente de evaluare. Curriculumul conține orice activitate educativă elaborată de școală și dirijată spre un scop, care are loc în intermediul instituției sau în afara ei [13]. Se referă la conținuturile școlare incluse în programele școlare, la experiențele de învățare ale elevilor trăite atât în școală (educația formală) cât și în afara ei (educația informală și nonformală).

În scopul fundamentării procesului de proiectare curriculară pe esența calificărilor acordate în învățământul profesional tehnic preuniversitar, la elaborarea curriculumului se va ține cont de următoarele cerințe: [5]

Cerința 1. Asigurarea unei legături strânse dintre necesitățile pieței muncii și conținutul curriculumului.

Standardele ocupaționale definesc de ce trebuie să fie capabilă o persoană pentru ca să poată activa la locul de muncă (sarcini, atribuții, funcții, condiții de lucru, rute de provocare etc.). *Calificările profesionale* definesc ce trebuie să știe o persoană pentru ca să fie competentă la locul de muncă (tipuri de competențe, metode de evaluare). *Curriculumul* definește ce, cât și cum trebuie să învețe o persoană pentru a fi calificată într-o profesie/ specialitate (finalități, metode și strategii de predare - învățare - evaluare, conținuturi, materiale didactice, instrumente de lucru etc.) În ansamblu, standardul ocupațional și calificarea profesională, aprobate în modul stabilit, servesc drept bază pentru elaborarea curriculumului la specialitatea în cauză. [5, p.9]

Cerința 2. Luarea în considerare a specificului domeniului de formare și nivelul de calificare.

Parametrii cantitativi și calitativi ai competențelor profesionale pe care trebuie să le dețină absolventul pentru a putea exercita profesia/specialitatea obținută trebuie definiți explicit, asigurându-se delimitarea atât pe niveluri de calificare, cât și pe domeniile de formare. [5, p.9]

Cerința 3. Corespunderea curriculumului tipului programului de formare profesională.

În curriculum se includ doar prevederile ce corespund în măsură deplină tipului programului de formare profesională: programe de formare profesională tehnică postsecundară (nivelul 4 ISCED). În funcție de nivelul programului de formare profesio-

nală, în curriculumul în curs de proiectare vor fi statuate rezultatele preconizate ale învățării. [5, p.9].

Respectând toate aceste cerințe, găsim o cheiță de aur pentru a deschide ușa și a găsi comoară, competențe specifice, necesare pentru rezolvare cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă sau de învățare, precum și pentru dezvoltarea profesională ori personală, care prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup, a unor sarcini stabilite de contextual activității profesionale.

La ora actuală este dificil de a elabora concepția unui curriculum al unității de curs în conformitate cu funcția și rolul ei în formarea și dezvoltarea profesională fără a reflecta în prealabil asupra rolului competențelor în cadrul acestuia. Termenul „competența” oferă un teren favorabil pentru confuzii.

Scopul cercetării constă în fundamentare a conceptului de „competență profesională”, unui concept modern, asociat conform cadrului de referință european în acest domeniu necesar formării și dezvoltării profesionale a elevilor, viitori conducători de vehicule, în scopul îmbunătățirii situației din traficul rutier.

Experiența de proiectare curriculară, acumulată până în prezent de instituțiile de învățământ profesional tehnic preuniversitar, denotă faptul că în multe cazuri procesul de instruire era ghidat mai mult de ofertă și mai puțin de cerere. [5] În scopul corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii, pro-

iectând curriculum cercetat, am stabilit obiectivele: Studiarea și analiza aprofundată a documentelor curriculare și statuarea acelor competențe profesionale care sunt cerute în mod explicit de calificarea respectivă din Cadrul Național al Calificărilor; Elucidarea importanței stabilirii nivelului de complexitate a materiilor incluse în curriculum, care, în deplină măsură, vor corespunde nivelului viitoarei calificări profesionale, preconizate pentru a fi acordată absolventului; Identificarea și proiectarea competențelor din perspectiva responsabilității și autonomiei, reprezentând capacitatea dovedită de a utiliza cunoștințe, abilități și capacități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și pentru dezvoltarea profesională și personală; Determinarea oportunităților de micșorare a accidentelor rutiere prin prisma analizei și selectării datelor statistice; Proiectarea curriculum-ului modular, care constituie esența distinctivă a formării profesionale, în scopul producerii unor schimbări semnificative în comportamentul profesional al elevilor; Sintetizarea rezultatelor cercetării, prelucrarea și interpretarea datelor experimentale, elaborarea concluziilor.

Aș vrea să las în urmă convingerea că, în cazul în care menținem un anumit grad de prevedere și organizare, merităm să învingem... Cum a spus Thomas Sankara la Congresul Statelor Africane: [12] „Nu poți face schimbări fundamentale fără un anumit grad de „nebie”. În acest caz, curajul de a inventa viitorul vine din nonconformismul, din curajul de a întoarce spatele vechilor

formule. A fost nevoie de „nebie” de ieri pentru ca noi astăzi să putem acționa cu cea mai mare claritate. Aș vrea să fiu unul dintre acei „nebie”. Trebuie să avem curajul de a inventa viitorul.

Înainte de a elabora curriculum, în scopul producerii unor schimbări semnificative în comportamentul profesional al elevilor, pentru a găsi competențe corecte și potrivite sarcinii, am selectat datele statistice referitoare la accidentele traficului rutier a Republicii Moldova.

Analizând conceptul de competență elaborat de către X. Roegiers, s-a evidențiat că el este constituit din 2 noțiuni de bază: resursele interne și situația semnificativă. Resursele interne ale elevului sunt determinate de abilități cognitive, abilități practice, valori, motivații și includ cunoștințe, capacități, priceperi, deprinderi și atitudini dobândite de elev în cadrul procesului educațional. Situații semnificative reprezintă probleme din viața cotidiană manifestând comportamente și atitudini, adică demonstrând competența.

Competențele, în calitatea lor de finalități microstructurale, determinate ca răspuns la nevoile practicii actuale și valabile la scara întregului proces de instruire, exprimă și dimensiunea socială a educației, astfel încât absolvenții înzestrați cu competențe funcționale vor rezolva cu succes unele probleme din viața cotidiană.

Siguranța rutieră este un aspect de interes pentru toți cetățenii, iar crearea condițiilor de securitate în traficul rutier pentru toate categoriile de participanți,

reducerea numărului accidentelor în trafic și consecințelor grave ale acestora sunt condiții care contribuie la crearea unui sentiment de siguranță în general în societate.

Pornind de la importanța vieții umane și responsabilitățile statului în acest sens, eșantionul experimental este format din toți cetățeni ai Republicii Moldova în anii 2011-2016 și de bază 2015-2016, din care fac parte persoanele, ce au nimerit în accidentul traficului rutier, și în urma cărora au decedat, s-au traumatizat sau au rămas în siguranță și datorită cărora noi astăzi putem schimba siguranța rutieră pentru toți participanții la trafic (conducători auto, pasageri, pietoni, bicicliști etc.) de mâine.

Selectând datele statistice am constatat evoluția *accidentelor grave* (Tendințele la compartimentul accidente grave, înregistrate în intervalul anilor 2011-2015, denotă reducerea cu 13,4% a numărului accidentelor, cu 33% a numărului persoanelor decedate și cu 15,8 la sută a numărului traumatismelor grave); *frecvența accidentelor cu implicarea copiilor* (Evoluție pozitivă se constată și la compartimentul accidente grave cu implicarea copiilor, înregistrându-se diminuarea atât a numărului accidentelor cât și numărului cazurilor de consecințe grave). Urmare analizei datelor statistice, au fost identificate cele mai frecvente categorii de accidente înregistrate în traficul rutier: Tamponare de pieton, Ciocnire între vehicule, Tamponare în obstacol, Inversiune. Efectuând o analiză a încălcărilor regulilor de circulație comise de către conducătorii de vehicule, care au generat accidente în traficul

rutier, au fost stabilite cauzele cele mai frecvente ale acestora: Viteză neajustată condițiilor rutiere; Depășirea limitei de viteză stabilită; Încălcarea regulilor de traversare a pasajelor pietonale; Încălcarea regulilor pentru circulația vehiculelor (preselectarea benzii de deplasare); Conducerea în stare de ebrietate; Nerespectarea intervalului în timpul deplasării.

Potrivit analizei a situației accidentare, pentru perioada **01.01.2015-31.12.2016**, s-a atestat o diminuare a numărului de accidente în trafic și a persoanelor traumatizate, iar la capitolul persoanelor decedate se constată o majorare, în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent.

Astfel, pe teritoriul țării au fost înregistrate **2445** (a.p. 2560; -4,49 %) accidente, în care **308** (a.p. 300; +2,67%) persoane au decedat, iar altele **2904** (a.p. 3063; -5,19%) au suferit diferite traumatisme. În comparație cu anul precedent s-a înregistrat o creștere considerabilă la numărul persoanelor decedate urmare accidentelor în trafic care au avut drept cauză: **starea de ebrietate alcoolică, adormire la volan (+33, 33%), conducere imprudentă (72,73%), viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere (+25,23 %)**. Totodată, în conformitate cu analiza situației accidentare create pe întreg teritoriul țării s-a constatat o descendență la numărul persoanelor decedate urmare accidentelor în trafic care au avut drept cauză: **depășirea vitezei stabilite (-32,56%), traversare neregulamentară a drumului de către pietoni (-38,1%)**.

Din numărul total de accidente înregistrate pe durata supusă analizei, **845** (a.p. 986; -14,6%) accidente au fost calificate ca **accidente grave**, în care **308** (a.p. 300; +2,6 %) persoane au decedat, iar **927** (a.p. 1205; -23,07%) persoane au fost traumatizate.

La compartimentul accidentelor în traficul rutier în care au avut de suferit copiii, din numărul total de accidente înregistrate pe țară, **387**(a.p. 357) s-au produs cu implicarea minorilor, soldate cu **15** (a.p. 21) persoane decedate și altele **406** (a.p.384) au primit diferite traumatisme, fiind atestată o creștere la numărul de accidente, în comparație cu perioada analogică a anului precedent. Din **culpa proprie a copiilor** s-au produs **59** (a.p. 59) accidente, soldate cu traumatizarea a **51** (a.p. 47) copii.

Analiza situației accidentare pe țară, conform zilelor producerii accidentelor în traficul rutier denotă că, cea mai accidentară zi a săptămânii este ziua de **sâmbătă**, în care s-au produs anul curent **381** (a.p.376) accidente în trafic, ca urmare cărora au decedat **45** (a.p. 51) persoane și au primit diferite traumatisme **462** (a.p. 435) participanți la trafic.

Analiza situației accidentare pe țară, conform orelor producerii accidentelor în traficul rutier denotă că, cel mai accidentar interval de timp este cuprins între orele **16:00 - 18:00**, în care s-au produs anul curent **345** (a.p.351) accidente în trafic, ca urmare cărora au decedat **48** (a.p. 38) persoane și au primit diferite traumatisme **408** (a.p. 399) participanți la trafic.

Studiind frecvența accidentelor rutiere, conform lunilor producerii acestora se constată că, cea mai accidentară lună a anului este **august**, în care s-au produs anul curent **208** (a.p.290) accidente în trafic, ca urmare cărora au decedat **26** (a.p. 32) persoane și au primit diferite traumatisme **230** (a.p. 290) participanți la trafic.

Dacă să ne referim la vârsta conducătorilor auto culpabili, în conformitate cu informația eliberată de banca centrală de date, se determină că, grupul supus riscului de implicare în accidente în traficul rutier este constituit din persoanele cu vârsta cuprinsă între **31 și 64 ani**.

Cu referință la categoria participanților conducătorilor de vehicule, care se fac vinovați de producerea AR, observăm că, cu excepția conducătorilor de autoturisme implicați în accidente rutiere, **motocicliștii implicați în 151 accidente rutiere, soldate cu 25 de decedate și 156 traumatizate** constituie participanții la trafic cu risc sporit de accidentare.

Efectuând o analiză a încălcărilor regulilor de circulație comise de conducătorii auto, care duc la săvârșirea accidentelor în traficul rutier, aceste încălcări se repartizează astfel:

- **viteză neadecvată vizibilității, condițiilor, situației rutiere** - **667** accidente (29,8% din toate accidentele comise din vina conducătorilor auto), în care au decedat **146** persoane și **758** au fost traumatizate;

- **neacoradrea priorității pietonilor** - **234** (10,4%) accidente, **13** persoane decedate și **231** traumatizate;

- **neacordarea priorității altor vehicule** - **335** (14,9%) accidente, **5** persoane decedate și **485** traumatizate;

- **schimbarea direcției de deplasare** (viraj incorect) - **267** (11,9 %) accidente, **7** persoane decedate și **334** traumatizate;

- **conducerea transportului sub influența alcoolului** - **140** (6,2 %) accidente, **39** persoane decedate și **177** traumatizate;

- **depășirea limitei de viteză stabilită** - **93** (4,1 %) accidente, **27** persoane decedate și **90** traumatizate;

La fel, se poate face o clasificare după tipul producerii, unde prevalează următoarele:

- **Ciocniri între vehicule** (inclusiv hipomobile, locomotive) - **948** (38,7% din numărul total de accidente) accidente, în care **77** persoane au decedat și **1381** au fost traumatizate (a.p. 917.59.1324);

- **Tamponarea de pietoni** - **824** (33,7%) accidente, **115** persoane decedate și **736** traumatizate (a.p. 845.97.793);

- **Tamponare în obstacol** - **288** (11,7%) accidente, **72** persoane decedate și **344** traumatizate (a.p. 356.90.459);

- **Inversiune** - **243** (9,9%) accidente, **30** persoane decedate și **300** traumatizate (a.p. 253.35.311).

Accidente rutiere cu implicarea conducătorilor auto ai transportului public de călători au fost înregistrate **162** (-18,59%, a.p.199) accidente rutiere, în urma cărora au decedat **8** (a.p. 11) persoane, iar altele **247** (-24,92% a.p. 329) au fost traumatizate.

Analizând datele accidentelor rutiere, examinând cauzele producerii acestora - am

elaborat competențe specifice care prezintă acest curriculum proiectat:

- Competența de achiziții intelectuale și pragmatice privind exploatarea și conducerea în siguranța a vehiculului în traficul rutier;

- Competența de stăpânire/respectare/aplicare a prevederilor legislației în domeniul traficului rutier;

- Competența de valorificare oportună și corectă a situațiilor din traficul rutier în conformitate cu legislația rutieră;

- Competența de rezolvare prin colaborare a situațiilor problemă create în traficul rutier.

Ca rezultatul cercetării efectuate, am proiectat curriculum „Bazele securității circulației rutiere”, care este bazat pe cunoștințe teoretice care are ca finalitate conducerea în siguranță a vehiculelor și respectarea legislației rutiere, precum și diminuarea numărului de accidente rutiere soldate cu pierderi de vieți omenești, pagube materiale semnificative și deteriorarea mediului ambiant.

Elementul central al curriculumului este utilizarea conceptului de „competență profesională”, un concept modern asociat conform cadrului de referință european în acest domeniu necesar formării și dezvoltării profesionale a conducătorilor de vehicule în scopul îmbunătățirii situației din traficul rutier.

Acest curriculum este elaborat în baza cerințelor actuale ale sistemului educațional și se întemeiază pe principiile didacticii activ-interactive. Aceasta presupune un demers în predare-învățare-evaluare din perspectiva

formării și dezvoltării unui sistem de competențe profesionale care să asigure formarea/dezvoltarea personalității elevilor, viitori conducători de vehicule pentru implicarea conștientă și responsabilă în traficul rutier.

Reforma învățământului, declanșată în Republica Moldova în ultimii ani, schimbările ce se produc în toate componentele sale – conceptual, sistemic, tehnologic generează mutații pozitive în practică al procesului de învățământ.

Pășind în viitor, trebuie să încercăm să le oferim elevilor posibilitatea să se exprime

mai mult în procesul de învățare.

Cum a spus W. Pinar [11] în lucrarea sa „Understanding Curriculum”: Toate căutările și toate expedițiile au povestea lor; misterele, entuziasmul și aventurile lor: Acestea fac și ele parte din călătoria de perfecționare a curricula pe măsură ce ele trec de la școlarizare la învățare. Moștenirea abordării instrumentale a fost de a ne convinge să înregistrăm dezvoltarea pe care o realizăm de-a lungul călătoriei de perfecționare ca pe o serie de stadii mecanice, lipsite de pasiunea și spaima vieții reale.

Bibliografie:

1. Bocoș, M., Jucan, D., *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor*. Pitești: Paralela 45, 2008, 240p.
2. Cartaleanu, T., Cosovan, O., Goraș-Postică, V., Lisenco, S., Scifos, L., *Formare de competențe prin strategii didactice interactive*, Chișinău, 2008, 204p.
3. Cojocaru, V.G., *Calitatea în educație „Managementul calității”*, Chișinău, 2007, 268p.
4. Cristea, S., (coord.), *Curriculum pedagogic*. Vol. I. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006. 552 p.
5. Ministerul Educației al Republicii Moldova, *Ghid practic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar*, Chișinău 2016, 72 p.
6. Ministerul Educației al Republicii Moldova, *Planurile de învățământ pentru învățământul primar, gimnazial, mediul general și liceal, 2006-2007*, MET, Chișinău, 2006
7. Ministerul Educației și Cercetării, *Proiectul pentru Învățământul Rural, Teoria și metodologia curriculumului*, 2006
8. Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, *Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățământul liceal, Cadrul de referință al Curriculumului Național*, Chișinău, 2007, 98p.
9. Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova, *Paradigma managementului educațional din perspectiva integrării europene*, Chișinău, 2006, 255p.
10. Paul, Clarke, *Comunități de învățare: Școli și Sisteme*, Pro Didactica, Editura Arc, 2002, 190p.
11. Pinar, F. W., et all. *Understanding Curriculum. An introduction to the study of historical and contemporary curriculum discourses*. New York: Peter Lang, 2004. 1142p.

12. Sankara, T., „Who killed the Lion King?” Discurs rostit la The Congress of African States. *New Internationalist*, 1995, 268 p., p. 22-24
13. UNESCO, Learning: The Treasure Within. Raport către UNESCO din partea International Comission on Education for the Twentz-first Centurz, prezidată de Jacques Delors, Paris, UNESCO, 1996